

Димитри Хоматианъ свидѣтельствува още, че негръцкиятъ книжовенъ езикъ, що се употрѣбявалъ въ неговата духовна областъ, билъ български. Това знаемъ отъ единъ неговъ отговоръ до сръбския кралъ Стефана Радослава (1228—1234) по канонични въпроси. Отговорътъ е на гърцки, защото на български не могло да се прѣдаде ясно тълкуванието:

„А ние като приехме твоитѣ питання, пише Хоматианъ, ще отговоримъ на всѣко едно отъ тѣхъ, като се съгласуваме съ учението на светитѣ наши отци и съ писанитѣ и неписани обичаи на църквата; но не споредъ нашия художественъ езикъ, а по обикновената проста и прозаична рѣчь, та по тоя начинъ да се разбере добръ писаното, защото съ недостатъчното знание, особено на български езикъ, не може да се тълкува или говори, като се изхожда отъ логиката (ἡμεῖς δὲ τὰς σὰς ἐρωτήσεις προθέμενοι, πρὸς ἐκάστην αὐτῶν δώσομεν σοι ἀποκρίσιν ταῖς τῶν ἀγίων πατρῶν ἡμῶν διδασκαλίαις, καὶ τῷ ἐγγράφῳ καὶ ἀγράφῳ. ἔθει τῆς ἐκκλησίας συνάδουσαν πλὴν οὐ κατὰ τὴν ἐν ἡμῖν τοῦ λόγου τέχνην· ἀλλὰ κατὰ τὴν χυδαίαν καὶ ἀφελῇ καὶ πεῖρην ὁμιλίαν· ἔν ἐντεῦθεν εὐγνώστα γέγονται τὰ γραφέντα· οὐδὲ γὰρ δύναται ἡ ἀτεχνος γνῶσις, καὶ μάλιστα ἡ βουλγαρική, δέχεσθαι ἐρμηνείαν ἢ ὁμιλίαν, ὁρμωμένη ἀπὸ τῆς λογικῆς τέχνης. — Гласник XXXIII, 4; нѣмахъ на ржка изданието Pitra, та цитувамъ по Гласник).

1255 г.

№ 27. Велесъ, Прилѣпъ, Овче-поле.

Въ хрониката на византийския историкъ Георги Акрополитъ сж оставени цѣнни свидѣтельства за етнографския ликъ на тракийскитѣ и македонски области прѣзъ сръдата на XIII в. Георги Акрополитъ, като образованъ чловѣкъ, съ високи чинове (великъ логотетъ и императорски намѣстникъ-преторъ за западнитѣ области на империята), като военачалникъ, който воюва въ Тракия и Македония и познава лично населението, е могълъ да каже двѣ думи вѣрни по въпроса, що ни занимава. Прѣзъ 1255 г. българскиятъ царъ Михаилъ Асѣнъ рекълъ да си възвърне завладѣнитѣ отъ гърцитѣ български земи. Най-напрѣдъ българитѣ ударили въ Тракия и заели родопскитѣ крѣпости отъ Перушица та близу до Одринъ. Георги Акрополитъ обяснява бързия успѣхъ на българитѣ въ Тракия